

basisdocumenten van de predikant binnen de gkv:

bevestigingsformulier

beroepsprofiel

beroepscode

woord vooraf

In deze brochure bieden wij als bestuur van de predikantenvereniging u de basisdocumenten aan die voor ons als predikanten binnen de GKv gelden: het bevestigingsformulier, het beroepsprofiel en de beroepscode. Daarin komen talloze aspecten van de persoon, het ambt en het beroep van ons als (gemeente)predikant aan de orde.

De bedoeling van deze documenten is natuurlijk niet dat ze ongebruikt in een bureaula of in een doc.mapje op onze PC verdwijnen. Het is van wezenlijk belang dat we de inhoud ervan ons eigen maken.

Daarom hebben we als bestuur afgesproken dat we deze digitale brochure toesturen aan iedereen die voor het eerst bevestigd wordt als predikant binnen de GKv, of die persoon lid is van de PV of niet. Daarnaast sturen we deze brochure aan alle dienstdoende en geëmeriteerde predikanten toe. We hopen dat dit geschenk u stimuleert om van de inhoud ervan grondig kennis tenemen.

Daarnaast zouden we graag zien dat jullie in groepsverband het gesprek aangaan over de genoemde documenten. Dat kan gebeuren in het kader van regionale besprekingen (bijv. tijdens de coetus) of als onderdeel van intervisie.

Alles ineens bespreken is natuurlijk ondoenlijk. Alles in enkele sessies na elkaar bespreken lijkt ons wat saai. Daarom stellen we ons voor dat jullie zo nu en dan een deel op jullie gezamenlijke agenda zetten.

Het is natuurlijk arbitrair hoe je dit materiaal het beste kunt spreiden over enkele (deel) sessies. Een mogelijke indeling voor de bespreking zou kunnen zijn:

I;

II,1-5; II,6,1-2a; II,2b-3;

III,Inleiding-I; III,II; III,III,1-4; III,III,5-8; III,IV.

Telkens terugkerende gespreksvragen over het gelezene kunnen zijn:

- Wat spreekt mij erg aan en waarom?
- Waar heb ik persoonlijk moeite mee en waardoor?
- Waaraan wil ik de komende tijd speciaal werken en hoe dan?

Het zou mooi zijn als door deze vragen gesprekken op gang komen van hart tot hart.

Bestuur van de PV/CGMV, juli 2014

inhoud

I formulier om dienaren van het woord te bevestigen	4
1. Inleiding	4
2. Oorsprong van het ambt	4
3. Taken van de dienaren van het woord	5
4. Belang van het ambt	5
5. Bevestiging	6
6. Zegen	6
7. Opdracht	6
8. Gebed	7
II beroepsprofiel	8
Woord vooraf	8
1. Inleiding	9
2. Predikant in ambt, persoon en beroep	10
2.1. Ambt	11
2.2. Persoon	11
2.3. Beroep	13
3. Achtergronden bij een beroepsprofiel	14
3.1. Wat is een beroepsprofiel?	14
3.2. Beroepsprofiel en functieprofiel	14
3.3. Beroepsprofiel en opleidingsprofiel	15
3.4. Beroepsdefinitie	15
4. Beroepsdefinitie predikant	15
5. Werkomgeving	15
5.1. Werkveld: De gemeente van Christus	16
5.2. Context: De gemeente in de 21ste eeuw	16
6. Taakgebieden van de gemeentepredikant	18
6.1. Eredienst	18
6.2. Gemeenschap	19
6.3. Samenleving / Wereld	22
7. Literatuur	22
III beroepscode	24
1. Inleiding	24
2. De relatie tot God	25
3. De relatie tot zichzelf	26
4. De relatie tot de gemeente	27
5. De relatie tot overigen	31

I formulier om dienaren van het woord te bevestigen

(Vrijgegeven door de Generale Synode Harderwijk 2011)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

1. inleiding

Als kerkenraad hebben we u tweemaal de naam bekendgemaakt van de predikant die we beroepen hebben, broeder N.N., om na te gaan of iemand een gegrond bezwaar tegen zijn bevestiging had in te brengen. Gelukkig waren zulke bezwaren niet aan de orde. Daarom wordt hij nu in de naam van onze Heer in zijn ambt bevestigd.

2. oorsprong van het ambt

God, onze hemelse Vader, brengt uit de verdorven mensheid een gemeente bijeen, die eeuwig zal leven. Daarvoor schakelt hij ook mensen in. Christus geeft daarom vanuit de hemel ambtsdragers aan zijn gemeente. De apostel Paulus wijst daarop, met de woorden: *hij is het die apostelen heeft aangesteld, en profeten, evangelieverkondigers, herders en leraren, om de heiligen toe te rusten voor het werk in zijn dienst. Zo wordt het lichaam van Christus opgebouwd.* (1) Als de goede herder (2) zorgt hij voortdurend voor zijn kudde en stelt hij herders (3) aan, om in zijn naam de schapen te weiden. Zij verzorgen deze schapen van Christus door het woord te verkondigen, de sacramenten te bedienen en voor te gaan in de gebeden. Zo wordt de kudde van voedsel voorzien en op de goede weg geleid.

Aanvankelijk vervulden de apostelen deze taak in de christelijke kerk. (4) Later stelden ze, geleid door de Geest van Christus, in elke gemeente oudsten aan. Er waren oudsten die leiding gaven en oudsten die daarnaast preekten en onderwijs gaven. (5) De eersten noemen wij ouderlingen, de laatsten dienaren van het woord of predikanten. Zij prediken het evangelie van de apostelen, waarover Paulus schrijft: *Dit alles is het werk van God. Hij heeft ons door Christus met zich verzoend en ons de verkondiging daarover toevertrouwd. Het is God die door Christus de wereld met zich heeft verzoend: hij heeft de wereld haar overtredingen niet aangerekend. En ons heeft hij de verkondiging van de verzoening toevertrouwd. Wij zijn gezanten van Christus, God doet door ons zijn oproep. Namens Christus vragen wij: laat u met God verzoenen. God heeft hem die de zonde niet kende voor ons één gemaakt met de zonde, zodat wij door hem rechtvaardig voor God konden worden.* (6)

(1) Ef.4:11,12

(2) Joh.10:11

(3) 1 Petr. 5:1-4; Jer. 3:15; 23:4

(4) Hand 6:4

(5) 1 Tim. 5:17

(6) 2 Kor.5:18-21

3. taken van de dienaar van het woord

De taak van de dienaren van het woord komt hierop neer: In de eerste plaats moeten ze het woord van God zuiver en volledig verkondigen, (7) in overeenstemming met het bevel van de apostel Paulus: *Ik roep je dringend op, ten overstaan van God en van Christus Jezus, die zal oordelen over de levenden en de doden, ik bezweer je bij zijn komst en heerschappij: Verkondig de boodschap, blijfaandringen, of het nu uitkomt of niet, wijst terecht, strafen vermaan met alle geduld dat het onderricht vereist.* (8)

Naar het voorbeeld van deze apostel verrichten ze dit werk in de publieke erediensten en bij de gelovigen thuis. Ze weerleggen dwalingen met Gods woord, ontmaskeren de vruchteloze praktijken van de duisternis en roepen de gemeenteleden op het voorbeeld van God na te volgen en als kinderen van het licht de weg van de liefde te gaan. (9)

Ze bezoeken de gemeenteleden. Ze troosten de zieken. Ze maken de jeugd van de kerk en anderen die door God geroepen worden, vertrouwd met de heilige geschriften, die hun wijsheid kunnen geven, zodat ze gered worden door het geloof in Christus Jezus. (10)

Vervolgens is het hun taak de sacramenten van doop en avondmaal te bedienen, omdat die een zichtbare vorm zijn van het woord van God. Daarom wordt door hen de doop bedienend, volgens het bevel van Christus: *Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.* (11) Om dezelfde reden bedienen zij het avondmaal, dat Christus ons heeft bevolen te vieren, toen hij zei: *Doe dit, telkens opnieuw, om mij te gedenken.* (12)

Verder is het hun taak als voorganger van de gemeente in de eredienst de naam van de Heer aan te roepen (13) en smeekbeden, voorbeden en dankgebeden uit te spreken voor alle mensen (14), van hoog tot laag.

Tot slot zorgen ze er, samen met de ouderlingen, als beheerders van Gods huis (15) voor dat alles in de gemeente vreedzaam en ordelijk toegaat (16), en wel zo als Christus het geboden heeft. Daarom moeten ze zichzelf in acht nemen en zich houden aan de leer (17) en zorgen voor Gods kudde (18). In opdracht van Christus hanteren ze de christelijke tucht, waardoor ze het koninkrijk van de hemel openen voor de gelovigen en sluiten voor de ongelovigen (19).

(7) Hand. 20:20

(8) 2 Tim.4:1,2

(9) Ef.5:8-11

(10) 2 Tim.3:15

(11) Mat.28:19

(12) Luc. 22:19

(13) Gen. 4:26

(14) 1 Tim. 2:1

(15) Tit. 1:7

(16) 1 Kor. 14:33,40

(17) 1 Tim. 4:16

(18) Hand. 20:28; 1 Petr. 5:2,3

(19) Mat.18:18

4. belang van het ambt

Uit dit alles blijkt hoe belangrijk het werk van de dienaren van het woord is. Door hun werk wil God mensen redden. Zij zijn de sterren in de rechterhand van Christus (20), die verblijft tussen de gouden lampenstandaards, zijn gemeenten (21). Ze dragen in hun werk een grote verantwoordelijkheid.

Paulus spoort Timoteüs dan ook als volgt aan: *Geef wat je in aanwezigheid van velen van mij hebt gehoord, door aan betrouwbare mensen die geschikt zijn om anderen te onderwijzen.* (22) Verder krijgt Titus van Paulus de opdracht in elke stad oudsten aan te stellen (23). Wanneer ze als herders van de kudde hun dienst met toewijding verricht hebben, ontvangen ze, als de hoogste herder verschijnt, de krans van de luister, die nooit verwelkt (24).

5. bevestiging

Geliefde broeder, u staat klaar om uw ambt op u te nemen. Ik verzoek u de volgende vragen te beantwoorden voor God en zijn heilige gemeente:

Bent u ervan overtuigd dat God zelf u door zijn gemeente tot deze dienst heeft geroepen?
Aanvaardt u de schriften van het Oude en Nieuwe Testament als het enige Woord van God en de volkomen leer van de verlossing, en wijst u alles af wat daarmee in strijd is?
Belooft u in overeenstemming daarmee uw ambt trouw te vervullen en u daarbij met ontzag voor God in heel uw leven te gedragen?
Belooft u u te onderwerpen aan de kerkelijke vermaning en tucht, in overeenstemming met de kerkorde, als u in leer of leven zondigt?

Wat is daarop uw antwoord? (*Ja*)

Bij het uitspreken van de volgende zegen legt de voorganger de aangestelde predikant de hand op, als die het ambt van dienaar van het woord nog niet heeft bekleed.

6. zegen

Moge God, die u tot dit ambt heeft geroepen, u door zijn Geest sterk maken en verlichten en u zó leiden als dienaar van zijn woord, dat u hem gehoorzaam bent en dat uw werk vrucht draagt, tot eer van zijn naam en tot uitbreiding van het rijk van zijn Zoon Jezus Christus.
Amen.

(20) Op.1:20

(21) Op.1:12,20; 2:1

(22) 2 Tim. 2:2

(23) Tit. 1:5

(24) 1 Petr. 5:4

7. opdracht

Geliefde broeder in Christus, God onze Vader heeft deze gemeente gekocht met het bloed van zijn eigen Zoon, onze Heer Jezus Christus (25). *Zorg voor uzelf en voor de hele kudde waarover de heilige Geest u als herder heeft aangesteld.* (26) Wees een voorbeeld voor de gelovigen in woord en daad, in liefde, in geloof en in reinheid. (27) Heb Christus lief en *hoed Gods kudde waarvoor u de verantwoordelijkheid hebt, houd goed toezicht – niet gedwongen maar vrijwillig, zoals God dat wil, en niet om er zelf beter van te worden maar met belangeloze toewijding, zoals God dat wil. Stel u niet heerszuchtig op tegenover de kudde die aan u is toevertrouwd.* (28) Verkondig de zuivere leer, zodat de gemeente door uw prediking en onderwijs bewaard blijft bij Gods woord. *Deel in het lijden als een goed soldaat van Christus Jezus.* (29) *Veronachtzaam de genade die u geschonken is niet.* (30) *Neem u in acht, houd u aan de leer en blijf dat doen; dan redt u zowel uzelf als hen die naar u luisteren,* (31) en de Heer zal met u zijn.

Geliefde broeders en zusters, de Heer heeft deze dienaar aan u gegeven. Denk eraan dat God zelf u door hem aanspreekt. Neem daarom de woorden, die hij naar de schrift tot u spreekt, met blijdschap aan.

Verwelkom hem vol vreugde als iemand die één is met de Heer (32), want *hoe welkom is de vreugdebode die vrede aankondigt en goed nieuws brengt!* (33)

Heb achting voor hem om zijn werk. Bid voor hem dat hij zijn taak naar behoren kan verrichten.

Gehoorzaam uw leiders en schik u naar hen, want zij waken over uw leven en zullen daarvan ook rekenschap moeten afleggen. Zorg ervoor dat zij hun taak met vreugde kunnen vervullen, zodat ze geen reden tot klagen hebben: dat zou u zeker niet ten goede komen. (34)

Als u zo deze dienaar van de Heer ontvangt, zal God u zijn vrede geven en krijgt u deel aan het eeuwige leven.

(25) Hand. 20:28b

(26) Hand. 20:28a

(27) 1 Tim. 4:12-16

(28) 1 Petr. 5:2,3

(29) 2 Tim. 2:3

(30) 1 Tim. 4:14

(31) 1 Tim. 4:16

(32) Fil. 2:29

(33) Jes. 52:7

(34) Hebr. 13:17

gebed

Barmhartige Vader, u brengt door Jezus Christus uit de verloren mensheid een gemeente samen die eeuwig mag leven. We danken u dat u daarvoor mensen in dienst neemt en dat u aan uw kerk hier deze dienaar van het woord geeft. We bidden u: wil hem door uw Geest alles geven wat hij nodig heeft voor de taak waartoe u hem geroepen hebt. Schenk hem een helder inzicht in uw woord en leg hem de juiste woorden in de mond, zodat hij met vrijmoedigheid het mysterie van het evangelie bekendmaakt.

Geeft hem wijsheid en trouw om de kudde die hij onder zijn hoede heeft gekregen, op de goede weg te leiden en in christelijke vrede bijeen te houden. Laat hem zijn dienst zó uitoefenen, dat uw kerk daardoor wordt bewaard en uitgebreid. Bemoedig hem door uw Geest, zodat hij standvastig blijft in moeiten en beproevingen. Dan zal hij eens met al uw trouwe dienstknechten welkom zijn bij het feestmaal van zijn Heer.

Laat allen die aan zijn zorg zijn toevertrouwd, deze dienaar erkennen als door u gezonden. Geef dat ze de leer en de vermaning van Christus, waarmee deze herder naar hen toe komt, aannemen en zich met vreugde aan zijn leiding onderwerpen. Laat allen door zijn dienst in Christus geloven en eeuwig leven.

Verhoor ons, Vader, door uw geliefde Zoon, onze Heer Jezus Christus. In zijn naam bidden we u: *(het Onzevader gesproken of gezongen)*.

II beroepsprofiel

(Aanvaard op de najaarsconferentie van de PV/cGMV, 21-11-2013)

woord vooraf

Binnen de predikantenvereniging van de Gereformeerde Kerken leeft al lange tijd het verlangen een beroepsprofiel voor predikanten te ontwikkelen om daarmee het beroep van predikant binnen de context van de 21ste eeuw naar zijn eigenheid te definiëren. Dat bleek een tamelijk ingewikkelde klus. Enerzijds vanwege de breedte van het beroep, anderzijds vanwege de verschillende theologische, beroepsmatige en persoonlijke aspecten die aan het predikantschap verbonden zijn.

Het navolgende profiel is resultaat van bezinning binnen de predikantenvereniging in samenspraak met een aantal deskundigen en een selectie van predikanten uit de vereniging. Het beroepsprofiel focust met name op de beroepsmatige aspecten van het predikantschap. Ambtelijke aspecten die evenzeer een plaats verdienen zijn dieper uitgewerkt in de eerder door de predikantenvereniging opgestelde *Beroepscode*. *Beroepsprofiel* en *Beroepscode* dienen dan ook samen gelezen te worden.

In de toekomst zou gewerkt kunnen worden aan één document dat alle drie aspecten aan het predikantschap: ambt, persoon en beroep in een volledige beschrijving integreert. Dat is echter een volgende fase in het werken aan de professionele positionering van het predikantschap. Voorlopig zijn we blij u dit beroepsprofiel te kunnen presenteren. Het betekent niet dat daarmee het nadenken over het predikantschap en het werken aan de professionaliteit van predikanten tot een einde is gekomen. Het beroep van predikant is een beroep in beweging en vraagt in zijn functioneren om voortdurende afstemming naar tijd en omgeving.

We hopen dat het navolgende profiel vertrekpunt mag zijn voor het werken aan een grotere professionaliteit van predikanten.

1. inleiding

We leven in een samenleving die voortdurend in beweging is. Posities van mensen, hun functies en beroepen veranderen. Ook predikanten bewegen mee met ontwikkelingen in samenleving en kerk. Ze proberen hun ambt zodanig vorm te geven dat ze op een adequate manier invulling geven aan hun (goddelijke) roeping en tegelijk aansluiting vinden bij de mensen die zij mogendien.

De bewegingen in samenleving en kerk vragen om een bewuste reflectie op het predikantschap. Daardoor bereik je dat de predikant zich in een beweeglijk werkveld op een evenwichtige manier kan blijven positioneren als de persoon die naar zijn ambt geroepen is en in zijn beroep competent is om mensen en gemeenten in de 21ste eeuw te dienen. Deze blijvende noodzaak van positionering vraagt erom het predikantschap binnen de context van de 21ste eeuw in zijn eigenheid opnieuw te definiëren. In dit beroepsprofiel vindt die herdefiniëring plaats.

De herdefiniëring en positionering van het predikantschap kan op verschillende manieren van nut zijn:

1. voor de predikant zelf

Het beroepsprofiel kan de predikant allereerst helpen het predikantschap in zijn eigenheid te positioneren. Verder kan het beroepsprofiel behulpzaam zijn in het systematisch reflecteren op eigen functioneren, zodat de predikant ontdekt waaraan hij nog moet werken. Ten slotte kan het hem helpen het predikantschap af te bakenen tegen een wildgroei aan verwachtingen.

2. voor kerkenraden en steunpunt kerkenwerk (skw)

In het gesprek tussen kerkenraad en predikant over verwachtingen, groeipunten en grenzen kan het beroepsprofiel faciliterend zijn. Het biedt materiaal aan kerkenraden en SKW om het over de juiste zaken te hebben. Vanuit het beroepsprofiel en de beroepscode kunnen door SKW ook modellen voor functioneringsgesprekken ontwikkeld worden.

3. bij hulp van buitenaf

Wanneer in een coaching- of supervisietraject hulp van derden wordt ingeroepen, is het beroepsprofiel inzicht gevend in het karakter van het predikantschap. Ook kan het behulpzaam zijn bij de zelfreflectie en het opstellen van een ontwikkelings- / groeitraject. Ook kan het beroepsprofiel materiaal leveren voor een assessment, omdat duidelijk wordt wat verwacht wordt van een predikant en welke competenties / kwaliteiten vereist zijn.

4. in het gesprek met de opleiding - i.c. de theologische universiteit kampen Beroepsgroep en opleiding zijn bij het ontwikkelen en vormgeven van een opleiding elkaars sparring-partners. Via de beroepsgroep hoort de opleiding waar de behoeften binnen het beroepsveld liggen. De opleiding daarentegen kan ook verschillende opleidingstaken delegeren aan de beroepsgroep, zodat opleiding en beroepsgroep elkaar aanvullen in het opleiden van goede predikanten.

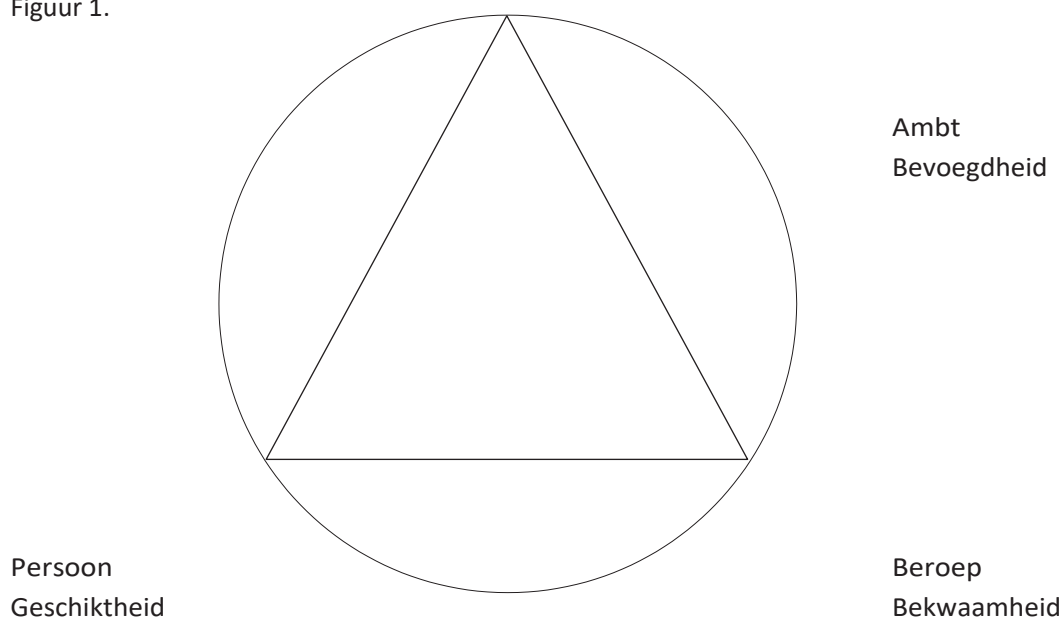
In de volgende hoofdstukken willen we het beroep van predikant systematisch doordenken binnen de drie bestaansmodi van ambt, persoon en beroep. Met name de beroepsmatige kant zal in het vervolg tot in detail worden uitgewerkt.

2. predikant in ambt, persoon en beroep

Over het predikantschap is in het verleden voornamelijk gesproken onder de invalshoek van het *ambt*: goddelijke instelling en roeping. Dat is ook het geval in het 'Formulier voor de bevestiging van dienaren van het Woord'. In de huidige context van de 21ste eeuw is het van belang dat we het ambt van predikant ook als beroep tussen andere beroepen legitimeren. Deze legitimering krijgt vorm in het besef dat een predikant niet alleen een *ambt* heeft maar ook een *beroep* dat hij met zijn eigen *persoonlijkheid* invulling zal moeten geven. Het 'zijnsberoep' van een predikant omspande het hele leven, evenals dit bij de dokter, de jurist en de burgemeester het geval was.

In de negentiende eeuw begon de eenheid van het leven - in wonen, werken en vrije tijd - plaats te maken voor een uitwaaiering naar sectoren en deellevens. Het ambtelijke, beroepsmatige en privé domein vallen niet automatisch meer samen. Als gevolg van deze differentiatie wordt de predikant heen en weer geslingerd tussen wat hij als *persoon* zelf wil, wat zijn *ambt* van hem verlangt en wat hij *beroepsmatig* moet presteren. Dit brengt spanning met zich mee. Immers: de predikant wordt geacht op elk van deze drie terreinen competent te zijn. Dat betekent dat hij als persoon geschikt moet zijn om zijn functie uit te oefenen. Maar ook dat hij beroepsmatig bekwaam en ambtelijk bevoegd moet zijn om in die functie op te treden.

Figuur 1.

De cirkel die rond de driehoek is getekend in figuur 1, verbeeldt de context. Een predikant is nooit predikant op zichzelf. Hij functioneert altijd in de context van persoonlijke leefomstandigheden, kerk en samenleving. Voor een predikant kan het een hele klus zijn om zijn identiteit als predikant binnen deze drie bestaansmodi op een evenwichtige manier vorm te geven. Doet hij dat niet en over-accentueert hij één van de componenten persoon, ambt of beroep, dan ligt het gevaar van respectievelijk personalisering, clericalisering of professionalisme op de loer. Personalisering betekent een overmatige aandacht voor de

persoonlijke beleving van de predikant. Clericalisering legt de nadruk op het predikantschap als geestelijk ambt en op de beleving daarvan. Voor professionalisme geldt dat dit de uitoefening van de verschillende taken van het beroep en de daarvoor noodzakelijke deskundigheid over-accentueert, wat niet wegneemt dat professionaliteit noodzakelijk is.

2.1. ambt

Het ambt is het kerkelijke aspect. Een predikant weet zich geroepen door God en daarmee gezonden om het evangelie te verkondigen. Hiermee wordt zijn functie spiritueel gepositioneerd. Het kleurt zowel zijn persoonlijke geschiktheid als beroepsmatige bekwaamheid. Tegelijk is het de geestelijke legitimatie voor zijn optreden als predikant.

Uit het besef dat hij gezonden is mag een predikant veel kracht en bemoediging halen. Wanneer hij komt met een boodschap die haaks staat op het leven van mensen, weet hij dat hij niet namens zichzelf spreekt. Evenals de apostelen konden zeggen dat het was alsof God door hun mond de gemeente vermaande, zo mogen ook predikanten weten: wanneer zij optreden met het Woord van God, komt God zelf daarin mee (2 Kor. 5,20). Dit veronderstelt een hechte geestelijke band tussen de gezondene en zijn Zender. Het onderhouden van de vertrouwelijke omgang met God is dan ook cruciaal. Het bepaalt de ambtelijke competentie van een predikant. Mist een predikant de vertrouwelijke omgang met God, dan zal hij naar zijn ambtelijke competentie ook niet geschikt zijn om als predikant op te treden. Predikanten die zich in hun leven en werk door God gedragen weten en voor wie de ontmoeting met Christus iedere dag weer nieuw is, beschikken over een grote kracht. In hen wordt het woord van Efeziërs 3,14-21 waar dat God “door de kracht die Hij in ons werkt bij machte is oneindig veel meer te doen dan wij vragen of denken”.

Het ambt relateert ook de componenten persoon en beroep. Hoewel er gekeken moet worden naar de persoon van de predikant en zijn beroepsmatige competenties, is de kracht van God die in de dienaar werkt fundamenteel. Paulus zegt in 2 Korintiërs 4,6: “Maar wij zijn slechts een aarden pot voor deze schat; het moet duidelijk zijn dat onze overweldigende kracht niet van onszelf komt, maar van God”.

2.2. persoon

De persoon is de individuele component. Een predikant luistert niet alleen naar de titel ‘dominee’, maar heeft ook een voornaam, een eigen identiteit. Hij is gewoon mens en wil erkend worden naar de persoon die hij is, met zijn vrije tijd, met zijn eigen typische karaktertrekken en met zijn eigen interesses.

2.2.1 persoonlijkheidskenmerken

Eén van de aspecten die de persoonlijke geschiktheid van een predikant bepaalt, is het aspect persoonlijkheidskenmerken. Persoonlijkheidskenmerken zijn beschrijvingen van eigenschappen van mensen. Naast deze kenmerken zijn persoonlijke behoeften en motivaties van belang bij het verklaren van iemands gedrag. Veel genoemde eigenschappen bij een predikant zijn: stimulerend, inspirerend, betrokken, enthousiast, warmvoelend, pastoraal bewogen, samenbindend, leidinggevend, open, coöperatief, wervend, charismatisch, hartelijk, warm, authentiek, empathisch. Deze lijst kan bijna tot in het oneindige aangevuld worden, waardoor je het gevoel kunt krijgen een schaap met duizend poten te moeten zijn.

Een groot nadeel van zo'n opsomming is dat vrijwel niemand weet wat er nu precies bedoeld wordt met de genoemde begrippen. Ieder vult het naar eigen inzicht in. Om tot eenduidige begripsvorming te komen is ervoor gekozen om aan te sluiten bij de veel gehanteerde opsomming welke de *Big Five* wordt genoemd. Deze opsomming is onder psychologen algemeen geaccepteerd. De begrippen zijn goed omschreven en onderzocht in de persoonlijkheidspsychologie. Ze zijn in gevalideerde testen meetbaar. Het gaat om de begrippen extraversie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, stabiliteit en innovativiteit.

Het gaat er niet om dat een predikant op al deze kenmerken maximaal moet scoren. Het zijn glijdende schalen waarbij ieder mens zich ergens op de lijn tussen de beide uitersten bevindt. Het niet bezitten van een bepaalde eigenschap kan echter belemmerend werken in het functioneren van een predikant en zelfs een belemmering zijn om predikant te worden. Voor een predikant is het wenselijke onderstaande persoonlijkheidskenmerken in zekere mate aanwezig zijn:

extraversie: hij voelt zich thuis tussen mensen, is gericht op contact en zoekt samenwerking; hij kan zich makkelijk uiten en is communicatief vaardig;

vriendelijkheid: hij is hartelijk, heeft aandacht voor mensen, is hulpvaardig; hij heeft empathisch vermogen en kan daardoor meevoelen en meedenken met wat bij een ander leeft; begrijpt wat gepast gedrag is en weet hiernaar te handelen.

zorgvuldigheid: hij heeft oog voor detail en werkt nauwgezet; hij is gewetensvol, werkt doelgericht en gestructureerd;

stabiliteit: hij treedt de wereld met zelfvertrouwen tegemoet; hij is stressbestendig, kan onder druk kalm blijven en doelmatig handelen.

innovativiteit: hij is op zoek naar nieuwe mogelijkheden; hij heeft studiezin en komt met creatieve oplossingen.

2.2.2 persoonlijke behoeftevervulling

Vervolgens is de mate waarin een predikant in staat is zijn persoonlijke behoeften te vervullen bepalend voor zijn functioneren als predikant. In de Nederlandse samenleving van de 21ste eeuw is de sociale differentiatie ver doorgevoerd. Het leven van veel Nederlanders is gefragmenteerd in verschillende 'deelleven' die niet veel meer met elkaar te maken hebben. Werk, thuis, kerk, sport en uitgaan worden strikt van elkaar gescheiden. Bij een predikant lopen deze terreinen vaak in elkaar over. Predikanten ervaren het regelmatig als een last wanneer anderen een claim leggen op hun privéleven en zij niet genoeg ruimte krijgen om hun individuele behoeften en wensen te vervullen omdat het ambt roept.

Wanneer een predikant vanuit zijn (te) grote mate van betrokkenheid op mensen in de gemeente te weinig tijd voor zichzelf en zijn gezin neemt, vergroot dit de kans op een burn-out. Gemeenten dienen zich te realiseren dat ook een predikant recht heeft op een privéleven.

2.2.3 psychosociale vaardigheden

Ten slotte is het functioneren van een predikant afhankelijk van zijn psychosociale vaardigheden. Is hij in staat om op een goede manier te functioneren in relatie tot andere personen en binnen de samenleving? Hierbij zijn twee elementen van belang:

1. Kan de predikant omgaan met zijn werkomgeving?

De werkomgeving van de predikant zal veel van hem verwachten en kan soms harde

kritiek hebben of buitensporig veel lof. Een predikant moet dan ook adequaat kunnen reageren. Weet hij te hoge verwachtingen af te zwakken? Kan hij op een ruimhartige manier de grenzen van zijn werk afbakenen? Kan hij ontspannen omgaan met kritiek, achterdocht en verdachtmaking? Kortom: weet hij als een warm en invoelend persoon een professionele houding aan te nemen bij zijn beroepsuitoefening? Stressbestendigheid is dan een belangrijke voorwaarde.

2. Kan de predikant omgaan met zichzelf?

De eisen aan het predikantschap vragen veel van de predikant. Situaties waarin de predikant te maken krijgt met overlijden, persoonlijke nood van gemeenteleden of verlies hebben hun uitwerking op de predikant. Maar zeker ook de werkdruk, kritiek of conflictsituaties zullen de persoon van de predikant niet ongemoeid laten. Daarbij komt dat een predikant vaak te weinig ruimte neemt of heeft voor ontspanning, verwerking van het eigen leven of het beoefenen van spiritualiteit. Het komt er op aan, dat een predikant balans vindt tussen zijn draaglast en zijn draagkracht.

Omdat de predikant een solistisch beroep heeft, zal hij zijn eigen psychisch functioneren moeten bewaken. Van groot belang is dat hij kan blijven reflecteren op eigen handelen. Als dat niet (meer) lukt is er in feite al sprake van disfunctioneren. Hij zal in de opleiding dan ook getraind moeten worden om op een evenwichtige manier met zichzelf en zijn omgeving om te gaan. Hierbij is het raadzaam om gebruik te maken van supervisie, intervisie en/of werkbegeleiding.

2.3. beroep

Dit is het ambachtelijke aspect van het predikantschap. Het functioneren van een predikant wordt namelijk niet alleen bepaald door zijn persoon maar ook door zijn beroepsmatige competentie. Deze twee moeten goed van elkaar onderscheiden worden, want in de praktijk hebben ze de neiging door elkaar te lopen.

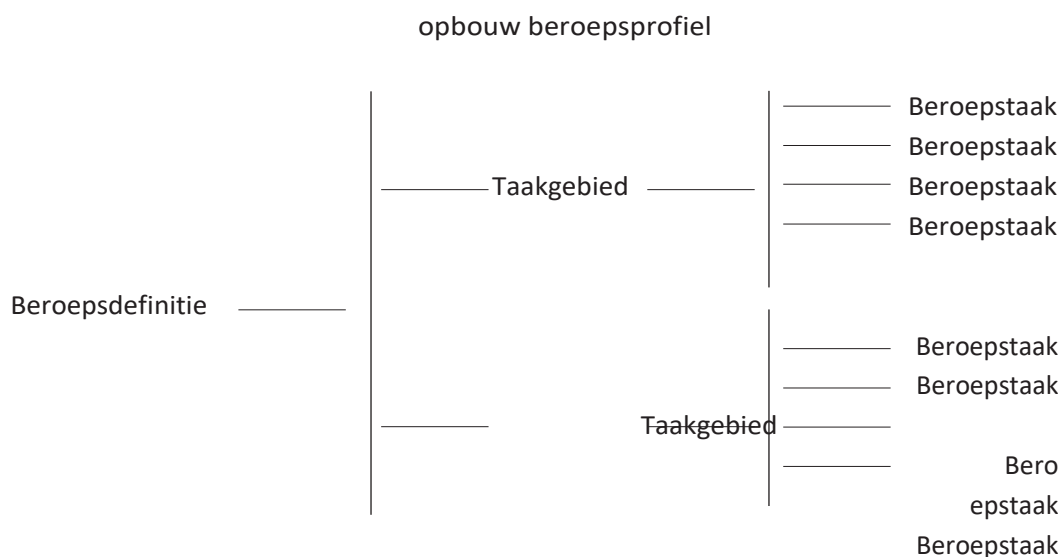
Reden hiervoor is de sterke verwantschap tussen persoonlijke geschiktheid en beroepsmatige bekwaamheid. Voor het predikantschap geldt immers dat in vrijwel alle facetten van het beroep de persoon van de predikant op existentiële wijze naar voren komt. Zijn eigen persoonlijkheid is te zien als 'interventie-instrument'. Stagnatie in het functioneren van een predikant wordt dan al snel toegeschreven aan een gebrek in de persoon van de predikant, terwijl er niet meer gekeken wordt naar het punt waarop de stagnatie ontstaat. Daarom moet altijd de vraag gesteld worden: ontstaat de stagnatie op het terrein van de persoonlijke geschiktheid of op dat van de beroepsmatige bekwaamheid? Bij beroepsmatige bekwaamheid moet gedacht worden aan de mate waarin de predikant zich de methoden en benaderingswijzen voor bijvoorbeeld catechese, prediking, pastoraat, toerusting en leidinggeven heeft eigen gemaakt en weet te gebruiken. Beheerst de predikant de basisvaardigheden van zijn ambacht niet voldoende, dan zal hij falen in zijn beroepsmatige competentie.

Bij lacunes in de beroepsmatige competentie hoeft een predikant niet te worden afgeschreven. Door bijscholing is er vaak veel aan te doen, wat niet per se het geval is bij het ontbreken van persoonlijke geschiktheid. Het is daarom zaak om naar passende oplossingen te zoeken om lacunes op te heffen.

1. achtergronden bij een beroepsprofiel

1.1. wat is een beroepsprofiel?

Een beroepsprofiel bestaat uit een overzicht van beroepstaken, die in de praktijk van de beroepsuitoefening kunnen voorkomen. Die taken zijn gegroepeerd volgens taakgebieden. Ze worden voorafgegaan door een korte omschrijving van het beroep of een beroepsdefinitie. In onderstaand schema is deze opzet schematisch weergegeven.

Sommige beroepen kennen één werkveld. Andere beroepen kennen meerdere werkvelden. Dit laatste is het geval bij het beroep van predikant. Het meest voorkomende beroepsveld is dat van de kerkelijke gemeente. Daarnaast zijn andere beroepsvelden af te bakenen: Zorginstellingen, Justitiële inrichtingen, Defensie, Onderwijs en het Missionaire veld. Deze laatstgenoemde beroepsvelden vragen van de beroepsbeoefenaar een zekere mate van specialisatie.

1.2. beroepsprofiel en functieprofiel

Naast beroepsprofielen zijn er ook functieprofielen. Vaak worden ze met elkaar verward, daarom hier een korte toelichting. Een beroepsprofiel hoort thuis bij de beroepsbeoefenaar. In zijn profiel staat beschreven waarvoor hij - i.c. de predikant - is opgeleid en voor welke taken hij als beroepsbeoefenaar inzetbaar is.

Nu kan een theoloog zowel in een kerkelijke gemeente als in een penitentiële instelling of bijvoorbeeld een zorginstelling gaan werken. Bij het werk in een instelling zal hij niet altijd alle taken die in zijn beroepsprofiel staan hoeven uitvoeren. Een organisatie stelt namelijk een functieprofiel op, waarin een organisatie aangeeft voor welke taken ze iemand zoekt. Het hangt van de werkplek en de omvang van de formatie af wat het werkelijke takenpakket wordt. Al naar gelang de afspraken die tussen de organisatie en de beroepsbeoefenaar worden gemaakt kunnen periodiek wijzigingen in het functieprofiel ontstaan.

In toenemende mate stellen ook kerkelijke gemeenten een functieprofiel op, waarin zij aangeven voor welke taken zij een predikant zoeken. Dit schept de mogelijkheid voor gemeenten om die predikant te zoeken die bij de specifieke gemeente en in het functieprofiel past. Een predikant kan voor een specifiek takenpakket worden ingezet. Aan de andere kant geeft het de predikant ook de mogelijkheid om – in overleg – zijn daadwerkelijke functie

af te bakenen, om te voorkomen dat hij overspoeld wordt door een hoeveelheid aan taken en verwachtingen.

1.3. beroepsprofiel en opleidingsprofiel

Het komt ook nog wel eens voor dat een beroepsprofiel en een opleidingsprofiel door elkaar gehaald worden. Ook dit is begrijpelijk, maar niet juist. In een beroepsprofiel staan de beroepstaken die de beroepsbeoefenaar kan uitvoeren. In een opleidingsprofiel staan competenties waarover een student uiteindelijk moet beschikken. Een opleidingsprofiel hoort thuis bij een opleidingsinstituut zoals de Theologische Universiteit. Een beroepsprofiel vormt een uitgangspunt voor het formuleren van competenties. In die competenties wordt het vermogen beschreven om één of meer beroepstaken te kunnen uitvoeren.

Wat er moet worden beschreven kan bijvoorbeeld tot stand komen door het beantwoorden van de vraag wat iemand moet kennen, kunnen, en wat hij moet zijn om die beroepstaak / beroepstaken te kunnen uitvoeren (kennis, vaardigheden, houding). Door van het beroepsprofiel uit te gaan wordt de aansluiting opleiding-werksituatie geoptimaliseerd. Eerst komt het beroepsprofiel en daarna het opleidingsprofiel.

1.4. beroepsdefinitie

Een beroepsdefinitie is een korte omschrijving van het beroep. Hierin wordt aangegeven wat de identiteit van het beroep is en waarin het beroep zich van andere beroepen onderscheidt, zodat er een eigen opleiding voor nodig is. Dit is uitermate belangrijk, want zonder eigen identiteit heeft een beroep geen recht van bestaan.

2. beroepsdefinitie predikant

Binnen de predikanten vereniging formuleren we de beroepsdefinitie van een predikant als volgt:

Geroepen door Christus en zijn gemeente vertolkt een predikant het levende Woord van God in verschillende levenssituaties van mensen en helpt mensen hun leven en levenssituatie verstaan in het licht van Gods spreken.

Met deze beroepsdefinitie geven we de beroeps-specifieke deskundigheid van een predikant weer. Het specifieke ligt in het hermeneut zijn. Hermeneut van Gods Woord, maar ook hermeneut van het leven. Beide velden zal een predikant moeten beheersen en vragen een academisch denkniveau. Hij zal in staat moeten zijn het Woord van God te horen en met de wijsheid van Gods Geest te doorgronden, voordat hij het kan verkondigen. Daarnaast zal hij ook de concrete werkelijkheid van het menselijk leven en de intenties van de menselijke ziel moeten kennen, en kunnen interpreteren, om zo de juiste woorden van God in een specifieke levenssituatie of een specifiek mensenleven te kunnen spreken.

3. werkomgeving

In het hierna te beschrijven beroepsprofiel gaan we uit van het profiel van een gemeentepredikant. Zijn werkveld is de gemeente van Christus in de context van de 21ste eeuw. Voordat we het beroepsprofiel uitwerken naar taakgebieden en taken beschrijven we eerst het werkveld van de predikant in zijn huidige context.

3.1. werkveld: de gemeente van christus

Het werkveld van de gemeentepredikant is de gemeente van Christus. Een gemeente die door de Heer van de kerk wordt samengeroepen en die mag leven in verbondenheid met Hem. De gemeente is dan ook niet van de predikant, maar van Christus. Binnen de gemeente van Christus gaat het in eerste instantie om de liefde tot God en elkaar. Dit komt nadrukkelijk naar voren in het grote gebod dat de Heer ons zelf geeft: "Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. Dat is het grootste en eerste gebod. Het tweede is daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf" (Matteüs 22,37-38). De liefde tot God, de verheerlijking en aanbidding van wie Hij is, krijgt vorm in het persoonlijk leven van ieder gemeentelid, maar ook in de gezamenlijke vieringen.

Een eerste taakgebied van de predikant ligt dan ook in de eredienst, in de verkondiging van Gods Woord en het vormgeven van de liturgie.

Vanuit het dubbelgebod van de liefde komt meteen een tweede taakgebied naar voren namelijk het terrein van de onderlinge liefde: de **gemeenschap**. Binnen de gemeenschap van de gemeente helpt een predikant gemeenteleden hun leven te verstaan in het licht van Gods spreken (pastoraat) en rust hen toe tot dienstbetoon (toerusting / vorming) en ziet hij er samen met de ouderlingen op toe dat alles in goede orde toegaat en de gemeente wordt opgebouwd (gemeenteopbouw / gemeenteorganisatie).

De gemeente heeft echter niet alleen betekenis naar binnen toe. Ze is een lichtend licht en heeft dus betekenis voor heel haar omgeving. Dat blijkt ook uit de opdracht die Christus zijn leerling meegeeft: "Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie opgedragen heb" (Matteüs 28,19-20a). Bij de verkondiging van Gods Woord en het onderwijzen in de weg van Christus komt de samenleving dus in beeld. Dit gebeurt op drie manieren: gemeenteleden eren door hun dagelijks leven en werk God als de Schepper van de wereld en dragen bij aan de ontwikkeling en beheer van Gods schepping (1); daarnaast werven gemeenteleden mensen uit de samenleving voor Christus (2); tegelijk is de gemeente in woord en daad als een stad op een berg, waardoor ze een heilzame betekenis heeft voor de samenleving (3). Een derde taakgebied voor de predikant is dus: de samenleving.

3.2. context: de gemeente in de 21ste eeuw

De hierboven genoemde werkvelden waarop een predikant zijn werk mag verrichten zijn duidelijk herkenbaar in de Bijbel. Wat we niet in de Bijbel aantreffen is de 21ste eeuwse context van de gemeente. De context van de gemeente is de eeuwen door aan grote veranderingen onderhevig. We schetsen een aantal lijnen zoals we die begin 21ste eeuw binnen de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) waarnemen:

In vergelijking met de situatie van een halve eeuw eerder is er sprake van toegenomen opleidingsniveau en mondigheid van kerkleden. Waren kerken lange tijd 'domineeskerken' waarbinnen de predikant veel gezag had, in de context van de 21ste eeuw werken in toenemende mate gemeenteleden mee in allerlei diensten en bedieningen. Het ambt van alle gelovigen krijgt daarmee concreet invulling. De keerzijde van deze ontwikkeling is de afbrokkeling van de positie van de predikant. Hij kan nauwelijks tot geen gezag meer ontlenen aan zijn positie, enkel nog aan inhoud. Dit vraagt van de predikant een hoge

inhoudelijke competentie en tegelijk een sterkere weerbaarheid als persoon. De predikant wordt kritischer bekeken, makkelijker beoordeeld en daarmee ook eerder afgerekend op zijn functioneren.

Door de toegenomen betrokkenheid van gemeenteleden in allerlei diensten en bedieningen binnen de gemeente, maar ook door een toename in de vraag naar vervulling van verschillende behoeften is het karakter van het predikantschap in de loop van de eeuwen sterk veranderd. Ten tijde van de Reformatie had de predikant een publiek ambt waarin hij een aantal taken moest vervullen die bij het publieke ambt hoorden. De afbakening van die taken was helder. Hij werd geacht te preken, in het openbaar Gods naam aan te roepen, de sacramenten te bedienen en de gemeente te regeren. Ook toen hebben predikanten zich wel ingelaten met de problemen van afzonderlijke personen maar het publieke van hun ambt was dominerend. In de loop van de 19de eeuw begon de verschuiving. Het predikantschap was niet langer gericht op het vervullen van een aantal verplichtingen die bij een publieke functie horen, maar werd meer en meer gericht op de vorming en begeleiding van afzonderlijke gemeenteleden. In eerste instantie kwam dit tot uiting in de opkomst van intensief persoonlijk pastoraat. Begin 21ste eeuw vraagt de toegenomen betrokkenheid van gemeenteleden in allerlei diensten en bedieningen om toerusting en aansturing, wat geleid heeft tot een enorme toename van taken. Dit draagt het gevaar in zich dat de predikant eerder manager is in de gemeente dan man van God. Intussen is deze uitwaaiing van taken een gegeven en hoort het managen van de gemeente bij het predikantschap in de 21ste eeuw. Aan de predikant is het om balans te vinden tussen het man van God zijn en managen van Christus' gemeente.

Verder kenmerkt de context van de gemeente in de 21ste eeuw zich in een toename van verschillende overtuigingen, meningen en stromingen. Deze verschillen tekenen zich ook af binnen de gemeente. Een predikant zit soms in een spagaat tussen de verschillende groepen in de gemeente en wordt geacht allen recht te doen en rondom het evangelie te verbinden. Het gevaar bestaat dat hij gedwongen wordt partij te kiezen, waardoor hij zijn onafhankelijkheid als predikant verliest.

Ook is de gemeente in de 21ste eeuw gevoelig voor invloeden van secularisatie. Er kan groot verschil bestaan tussen het leven van gemeenteleden op zondag en door de week, waardoor de predikant veel te maken krijgt met problematiek als gevolg van een seculiere levensstijl. De levenssituaties waarin hij geroepen wordt zijn vaak complex en kenmerken zich regelmatig door diepe problematiek. Door voortschrijdende secularisatie is ook de positie van kerken in Nederland verschoven. De kerk is in de marge gedrongen en moet nu vanuit een nieuwe situatie het evangelie verkondigen.

De context waarin de predikant moet fungeren vereist daarom een hoge beroepsmatige competentie om in een complex werkveld goed te kunnen functioneren. Maar met inhoudelijke bekwaamheid en goede technische vaardigheden is een predikant er niet. Hij zal als persoon stabiel en weerbaar moeten zijn om lastige situaties het hoofd te kunnen bieden. Ook zal hij zich de Bijbelse boodschap echt eigen moeten hebben gemaakt, om zo uit de kracht van het evangelie de gemeente voor te kunnen gaan.

4. taakgebieden van de gemeentepredikant

Taakgebieden zijn kenmerkende groepen van activiteiten. Ze dienen vooral om de beroepstaken te kunnen benoemen en te classificeren, om er grip op te krijgen. Elk taakgebied omvat een verzameling van verwante beroepstaken. In hun totaliteit moeten ze het gehele beroep omvatten, zowel de kerntaken als de taken in de voorwaardelijke sfeer.

Het hierna beschreven beroepsprofiel is het profiel van een gemeentepredikant, iemand die binnen de kerkelijke gemeente breed inzetbaar is. Het profiel toont wat een predikant zou kunnen doen en wie hij idealiter zou moeten zijn. Het profiel is in zijn geheel dermate volledig dat geen enkele predikant aan alle genoemde kwaliteiten kan voldoen en evenmin als individu aan al deze taken invulling kan geven. Wanneer het gaat om de daadwerkelijke beroepsuitoefening zullen er keuzes gemaakt moeten worden.

Eerste verantwoordelijkheid van de predikant is: in rust en stilte luisteren naar het spreken van God in zijn Woord. Vanuit die verborgen omgang met God, mag hij de gemeente dienen en toerusten. In het hier volgende beroepsprofiel brengen we geen scheiding aan in taken die hij wel en die hij niet op zich moet nemen. Zoals gezegd kan geen enkele predikant alle taken vervullen, de invulling van het predikantschap zal per predikant en/of gemeente verschillen. Van een predikant mag wel worden verwacht dat hij op alle in paragraaf 5.1. genoemde taakgebieden een basiscompetentie heeft en als persoon geschikt is om binnen deze taakgebieden te werken. In het beroepingstraject en het jaarlijkse begeleidings- of functioneringsgesprek kan in wederzijds overleg worden bekeken waar de sterke en zwakke punten van de predikant liggen, voor welke taken de predikant zal worden ingezet, op welke gebieden hij uitgedaagd wordt aan zijn persoonlijke ontwikkeling te werken en welke taken eventueel overgedragen moeten worden aan anderen.

Naast de gemeentepredikant, die breed inzetbaar is in kerkelijke gemeente, tekenen zich binnen het predikantschap ook specialismen af voor specifieke beroepsvelden. Voor elk van deze specifieke beroepsvelden geldt dat ze met de gemeentepredikant een en ander gemeen hebben, maar dat laten we hier terzijde.

4.1. eredienst

a. Verkondiging: De predikant:

- is man van God – vervuld van liefde voor God en zijn Woord, voor Christus en Gods kinderen;
- beschikt over kennis van de Schriften en bestudeert zelfstandig Oude en Nieuwe Testament in de grondtalen met gebruikmaking van de relevante wetenschappelijke literatuur;
- beschikt over exegetische en hermeneutische vaardigheden om het evangelie van Jezus Christus uit zowel het Oude als Nieuwe Testament te verkondigen;
- weet zich geroepen om te leven in verbondenheid met God door Christus en is persoonlijk betrokken bij wat hij, geleerd door de Schriften, door de verkondiging aan de gemeente doorgeeft;
- geeft rekenschap van de situatie waarin de hoorders zich bevinden en heeft zich daarom de nodige cultuurfilosofische, psychologische en pastorale inzichten eigen gemaakt;

- doordenkt de gereformeerde traditie en maakt deze in de huidige culturele context in hedendaagse taal verstaanbaar;
- beschikt over een goede uitdrukkingsvaardigheid en over retorische en didactische inzichten en vaardigheden waaronder het gebruik van audio- visuele middelen;
- inspireert door de woordverkondiging gemeenteleden tot een levend geloof en een zelfstandige relatie met God;
- reflecteert op zijn prediking en staat open voor reacties van en gesprek met zijn hoorders naar aanleiding van de verkondiging.

b. Liturgie / Spiritualiteit: De predikant:

- verlangt ernaar samen met de gemeente God te ontmoeten;
- vervult als ambtsdrager een voorbeeldfunctie zowel in afhankelijkheid, nederigheid en dienstbaarheid als in vrijmoedigheid, verantwoordelijkheid en kracht;
- bereidt de erediensten en vieringen van de gemeente zorgvuldig voor en leidt deze zodanig dat de gemeenteleden en andere aanwezigen gestimuleerd worden in hun omgaan met God en in hun leven als volgelingen van Jezus Christus;
- weet een goede balans aan te brengen tussen het inhoudelijke en het belevingsaspect van de kerkdienst;
- gaat op een persoonlijke en betrokken wijze voor in de openbare gebeden van de gemeente;
- is vertrouwd met de liturgische tradities van de kerk en draagt zorg voor de vormgeving van een eigentijdse liturgie en is daar eindverantwoordelijk voor;
- heeft de vaardigheid en het inlevingsvermogen om ook bij bijzondere gelegenheden en gebeurtenissen voorganger van de gemeente te zijn in de ontmoeting met God;
- heeft een coöperatieve grondhouding en is in staat om de vormgeving van de liturgie in samenspraak met andere betrokkenen te realiseren en geeft op een vruchtbare manier leiding aan het proces van voorbereiding;
- evalueert het verloop van een eredienst zelfstandig of in samenspraak met anderen en maakt deze evaluatie vruchtbaar voor de toekomst.

4.2. gemeenschap

a. Pastoraat: De predikant:

- is vervuld van liefde voor mensen binnen en buiten de kerk;
- gaat in zijn leven van alledag de gemeente voor in het omgaan met God en in het luisterend en biddend leven voor het aangezicht van God;

- is zich bewust van wat hij uit de eigen levensgeschiedenis aan (mis)vorming heeft meegekregen en wat voor invloed dat (soms) heeft op zijn reactiepatronen;
- heeft kennis van en inzicht in de drijfveren van de mens en beschikt over de nodige emotionele intelligentie om recht te doen aan wat mensen, soms verborgen achter rationele argumenten, willen en bedoelen;
- houdt kennis en vaardigheden op het gebied van pastoraat en geestelijke begeleiding op peil;
- bezint zich zelfstandig op actuele geloofs- en levensvragen en maakt gebruik van de relevante vakliteratuur;
- signaleert de pastorale vragen die bij mensen leven en maakt deze bespreekbaar;
- signaleert pastorale nood en neemt initiatief in het opzoeken van mensen, is ontvankelijk voor hen, luistert actief naar hen en leeft zich optimaal in hun situatie in zonder te (ver)oordelen of zichzelf te verliezen;
- kan omgaan met de gebrokenheid in het leven van mensen en is in staat hun tijd en ruimte te geven om te groeien in hun geloof en kerkelijke betrokkenheid;
- kan omgaan met emoties die in het pastoraat op hem afkomen: lof, kritiek en weerstand;
- voert een gestructureerd pastoraal gesprek en brengt het levensverhaal van mensen impliciet of expliciet in verbinding met het verhelderende, bemoedigende en corrigerende Woord van God;
- brengt een goede balans aan tussen afstand en nabijheid, bewaakt de tijd, neemt gedrags- en beroepscode en de grenzen van de eigen competentie in acht;
- herkent de meest voorkomende ziektebeelden van psychische aard;
- legt bevindingen van de gevoerde gesprekken vast;
- reflecteert op zijn eigen pastorale functioneren en maakt deze reflectie vruchtbaar voor zijn eigen spreken en handelen.

b. Vorming / Toerusting: De predikant:

- verlangt ernaar anderen toe te rusten tot een levend geloof;
- heeft zich het gereformeerd belijden eigen gemaakt en integreert zijn theologiseren in een gereformeerde levensovertuiging;
- doordenkt zelfstandig de verschillende thema's uit de geloofsleer met het oog op geloofsvragen die bij mensen leven in verschillende stadia van hun geloofsweg; heeft inzicht in de geloofsleer van de kerk en in de traditie waarin zijn gemeente staat, om de leer van het geloof zuiver te kunnen overdragen;
- kan in maatschappelijke en ethische discussies in kerk en samenleving bijdragen aan een Bijbelse oordeelsvorming;
- heeft leren onderscheiden waarop het aankomt in het onderwijs aan en in de toerusting van de gemeente en kan dan ook ontspannen omgaan met het onderscheid tussen geloofszaken die tot de centrale kern behoren en die daar minder of meer van verwijderd zijn;
- heeft inzicht in de persoonlijke ontwikkeling van jonge mensen en in hun leefwereld; beschikt over voldoende didactische vaardigheden om in de catechese aan de jeugd van de kerk te participeren óf beschikt over voldoende pedagogisch en didactisch inzicht om in samenspraak met anderen een leerplan voor de catechese op

te stellen, en rust catecheten toe voor het vervullen van hun taak;

- stelt (in overleg met catechetisch team of kerkenraad) de leerdoelen van het catechetisch onderwijs vast, ook als hij als predikant zelf dit onderwijs niet verzorgt;
- heeft inzicht in de persoonlijke ontwikkeling van jonge kinderen en de fasen van hun geloofsontwikkeling om in samenspraak met anderen een vormingsplan op te stellen met het oog op de geloofsontwikkeling van kinderen en rust kinderwerkers toe voor het vervullen van hun taak;
- verzorgt zo nodig bijzondere vormen van catechese, zoals huwelijks catechese en catechese aan belijdende leden;
- begeleidt of bewaakt de begeleiding van nieuwkomers van buiten de gemeente op de weg van het geloof vanuit zijn inzicht in de geloofsontwikkeling van mensen;
- is samen met de andere ambtsdragers verantwoordelijk voor de toerusting van gemeenteleden met het oog op de groei in hun geloof en hun navolging van Christus;
- rust de ambtsdragers en andere werkers in de kerk toe en leert hen de basisvaardigheden die nodig zijn voor het brengen van bezoeken en het opbouwen van een pastorale of diaconale relatie met gemeenteleden;
- heeft inzicht in het verloop van groepsgewijze leerprocessen om daar vervolgens ook via prediking en onderwijs in de gemeente leiding aan te kunnen geven.

c. Gemeenteopbouw / Organisatie en leiderschap: De predikant:

- is vervuld van liefde voor de kerk van Christus;
- kan mensen recht doen, ook als zij anders met allerlei kerkelijke zaken omgaan dan hij en dat zonder ontrouw te worden aan zichzelf;
- heeft zicht op de beperkingen in zijn functioneren, is in staat de opvang voor de leemten in zijn kunnen te organiseren en is bereid zich toe te leggen op de taken waarvoor hij vooral geschikt is;
- is in staat kerkleden te activeren en hen op het niveau van geloof en vaardigheden te coachen;
- is onafhankelijk van autoriteiten maar staat er tegelijk voor open zich door anderen te laten inspireren;
- werkt samen met de kerkenraad in het gezamenlijk ontwikkelen van visie en beleid voor de gemeenteopbouw en de vormgeving van haar pastorale, diaconale en missionaire roeping en voedt de kerkenraad met een Bijbelse visie op deze onderwerpen;
- heeft kennis van verschillende gemeenteopbouwmodellen en is in staat om het Bijbels gehalte en de bruikbaarheid daarvan te beoordelen;
- heeft kennis van de belangrijkste momenten in de geschiedenis van de kerk van Christus;
- kan het hanteren dat er vanuit de gemeente vaak een stevige inbreng komt, kan omgaan met conflicten, heeft geleerd om mensen te verbinden en is in staat het gesprek aan te gaan in situaties waarin mensen verschillende meningen hebben;
- is in staat om in teamverband te werken en samen met de kerkenraad leiding te geven aan de gemeente, waarbij hij zijn expertise inbrengt maar niet (per se) verantwoordelijk is voor de organisatorische uitvoering; werkt indien van toepassing

- samen met een kerkelijk- of pastoraalwerker op basis van een heldere taakverdeling;
- beschikt over kennis van het gereformeerde kerkrecht in het algemeen en van de organisatie en het functioneren van het eigen kerkverband in het bijzonder;
- is bereid zich in te zetten voor taken binnen het kerkverband en voor de wereldwijde kerk van Christus.
- werkt gestructureerd, beheert met aandacht zijn agenda en tijd, waarbij hij ook recht doet aan zijn privéleven, en evalueert het eigen handelen.

4.3. samenleving / wereld: de predikant:

- heeft het verlangen Gods Koninkrijk ook buiten de gemeente te dienen;
- participeert ook buiten de gemeente in verschillende verbanden om als gezant van Christus aanwezig te zijn;
- stimuleert gemeenteleden om in hun dagelijks leven en werken gericht op God bezig te zijn;
- heeft contact met (leden van) andere kerken en is in staat in de ontmoeting daarmee inclusief te denken in plaats van exclusief;
- is op de hoogte van de kernverschillen tussen het christelijk geloof en andere levensovertuigingen of religies;
- is op de hoogte van wat er in onze gesecculariseerde cultuur speelt, heeft een visie op deze cultuur en op wat deze cultuur betekent voor ons christen-zijn;
- gaat de gemeente voor in een open houding naar buiten en zorgt voor toerusting en begeleiding van missionair werkers;
- heeft kennis van missionaire strategieën, houdt informatie bij op het gebied van missionaire en diaconale taken van de gemeente in de nabije omgeving en werkt waar mogelijk in interkerkelijk verband samen;
- neemt (indien mogelijk) deel aan overleg buiten de gemeente met maatschappelijk relevante instanties zoals plaatselijke overheid, zorg- of hulpverlenende instanties;

5. literatuur

Boonstra, C.A., e.a., *Proeve van een omschrijving van het beroep/ambt van predikant*. Utrecht: Werkbegeleiding PKN, 2003.

Commissie Predikantsprofiel, *Tussen gisteren en morgen: Rapport over het toekomstige profiel van werkers in de Nederlands Gereformeerde Kerken*. Zwolle: Landelijke Vergadering, 2010.

Deputaten Dienst en Recht, *Rapport deputaten dienst en recht aan de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Zwolle-Zuid: paragraaf 2.2 "Paradigmaverandering: van oud naar nieuw" en Aanvullend rapport paragraaf 2*. Zwolle: Generale Synode, 2008.

Heitink, G., *Biografie van de dominee*. Baarn: Ten Have 2001.

Hempenius, E.J., e.a., "Dienaar van het Woord in de 21^e eeuw", in *Pro Ministerio* (mei 2007).

Jager, J. de, e.a., "Inzetbaarheid en Inzet", in *Predikant en Samenleving* (februari 2003).

Kwakkel, G., e.a., *Naar een herzien predikantsprofiel*. Kampen: Theologische Universiteit, 2006

Lopers, H.J., *De predikant aan zet*. Kampen: Theologische Universiteit – Eindscriptie, 2002.

Meurs, *Testoverzicht HRM: Beschrijving Q1000 persoonlijkheidstest*.
<http://www.netwerkmobiliteit.nl/testen/testoverzicht/meursii.html>

iii beroepscode

(versie 09-10-2010)

trouw en betrouwbaar

hoe wij als predikanten bij de Gereformeerde Kerken ons werk willen doen

aan de leden van onze vereniging

Al weer een aantal jaren geleden – in 2002 - schreef collega De Bruijne voor ons een beroepscode.

Een korte en een lange versie.

De inhoud van de lange versie vindt u terug in deze brochure. De vorm die we daarvoor gekozen hebben is: een toelichting op de beroepscode.

Het is de bedoeling dat wij ons deze toelichting persoonlijk toe-eigenen.

Zie de beroepscode als een erecode: 'we zijn verwonderd dat we dit werk mogen doen, we zijn er trots op en willen er dan ook op déze wijze voor gaan!'

Het zou mooi zijn wanneer zowel de code als de toelichting gaan fungeren als een ethische spiegel bij de levenslang blijvende oefening in de godsvrucht in de context van het predikantschap.

Wij vinden het van zeer groot belang dat wij als predikanten deze spiegel regelmatig ook in de collegiale kring lezen en bespreken.

1. inleiding

Deze beroepscode is – met gebruikmaking van een eerdere versie uit 2002 - opgesteld op verzoek van de Vereniging van predikanten bij de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Dit verzoek is later ondersteund door de Generale Synode in Zwolle-Zuid 2008, die haar deputaten Dienst en Recht opdracht gaf mee te werken aan de totstandkoming van een beroepscode voor predikanten.

wat is een beroepscode?

Een beroepscode geeft geen opsomming van taken. Die vind je, als het over werkers in de kerk gaat, in de Heilige Schrift, de confessie, de kerkorde en bijvoorbeeld de bevestigingsformulieren. Een beroepscode beschrijft je houding, niet je werkzaamheden.

waarom een aparte beroepscode voor predikanten?

Er zijn vele werkers in de kerk: ouderlingen, diakenen, kringleiders, jeugdleiders enz. Voor allen gelden de morele richtlijnen uit de Heilige Schrift.

Voorzover werkers in de kerk van hun werk hun beroep maken, wettigt dit een aparte beroepscode. Vanwege de diverse unieke facetten van het predikantschap in onderscheid

van andere beroepskrachten (zoals een kerkelijk werker of een koster), is gekozen voor een speciaal op het werk van de predikant gerichte code.

wat is de status van deze code?

De Gereformeerde Kerken in Nederland hebben in de 'Generale regeling voor predikantszaken', D9, vastgelegd dat alle predikanten die op de een of andere wijze aan de kerken verbonden zijn, geacht worden zich aan deze beroepscode te houden.

Generale regeling voor predikantszaken D9:

- D9.1 De predikant weet zich in zijn ambtsdienst gebonden aan de 'Beroepscode voor predikanten', zoals vastgesteld door de PV.
- D9.2 De beroepscode benoemt de eisen en randvoorwaarden die aan iedere predikant worden gesteld in de relatie tot God, tot zichzelf, tot de gemeente en tot anderen.

hoe is deze code opgezet?

Het uitgangspunt voor deze beroepscode is wat de Schriften leren over de omgang met God en met elkaar. Er is dan ook gekozen voor een benadering vanuit het perspectief van de relaties waarbinnen de predikant zijn werk verricht.

2. de relatie tot God

1. Een predikant weet zich door de HERE geroepen tot zijn werk.
Hij moet God liefhebben boven alles. Deze liefde moet hem merkbaar motiveren. Steeds zal hij er op uit zijn naar God te verwijzen. Niet naar zichzelf.
Van iedere gelovige mag worden verwacht dat hij zich zal oefenen in vroomheid en vertrouwelijke omgang met God. Zeker van een predikant. Hij moet aanvaarden dat zijn roeping hem in een voorbeeldpositie brengt ten opzichte van anderen. Hij moet de richtlijnen die de Bijbel in dat verband geeft (bijvoorbeeld in 1 Timoteüs 3) erkennen en zich in de navolging van Christus zo laten vormen tot Gods beeld dat hij anderen kan voorgaan. Zo staat hij recht voor God.
2. Als een predikant van zichzelf weet dat hij niet meer recht voor God staat, mag hij zijn ambtswerk niet zonder meer voortzetten. Dit kan het geval zijn bij ongeloof, grote twijfel of onbeleden en volgehouden zonden. Hij is dan verplicht gerichte pastorale hulp te zoeken en zichzelf tegenover een derde uit te spreken.
3. Wanneer de eer van Gods naam door het optreden van een predikant schade lijdt, moet hij ermee rekenen dat hij zijn ambt - voorgoed of voor een bepaalde tijd - niet meer kan uitoefenen. Hij erkent dat kerkelijke vergaderingen de bevoegdheid hebben over zijn functioneren te beslissen. Hij mag dan niet proberen om zijn positie te beschermen of zijn handelen toe te dekken.

toelichting/toespitsing

Het gaat in de code steeds over "een predikant". Onder die naam is ons beroep bekend.

Het zou krampachtig zijn in een (ook naar buiten toe) officieel stuk ineens een andere naam te gebruiken, ook al doet die meer recht aan het geheel van ons werk.

We denken hier aan de naam "dienaar van het Woord", een naam die wat voor taak je ook hebt voor de meesten van ons van toepassing zal zijn. Een naam die ons ook precies onze plaats wijst:

in dienst bij God om in allerlei situaties zijn Woord door te geven.

Juist omdat wij dienaren willen zijn, is het ons hartelijke verlangen God de Here liefde te hebben boven alles en dat niet alleen in onze woorden, maar ook door onze daden te laten zien. Daarom willen wij ons inzetten voor een doorgaande levensheiliging die ons leven en vooral ook ons ambtswerk vult met de gezindheid van Christus.

Het is goed te beseffen dat wij ook zelf zondaars zijn en daarom eerlijk zijn over eigen falen, schuld en strijd tegen de zonde. Ook dienaren van God zijn helemaal aangewezen op Gods genade. In de hemel komen geen dominees, alleen verlorene zondaren. Hierbij past de bereidheid om tekorten en misstappen in ons werk toe te geven en vergeving te vragen aan God en mensen. En moet ieder je dan maar weer 'gewoon accepteren' alsof er niets gebeurd is? Wie het meent met z'n schuldbelijdenis staat ervoor open de gevolgen van z'n zonden o.a. voor je positie als ambtsdrager, ootmoedig te dragen. Gods naam mag door ons optreden geen schade lijden. Vanwege de heiligheid van Gods naam zullen we ons ervoor wachten ook maar iets aan die naam te verbinden, wat er niet bij past. We mogen vrijmoedig spreken vanuit Gods Woord, maar niet op een vanzelfsprekende manier onze eigen acties, woorden, vermaningen, oordelen, aansporingen en meningen presenteren in de naam van God als waren het de eigen woorden van God.

3. de relatie tot zichzelf

Een predikant erkent dat God zijn gehele persoon in dienst neemt om instrument te zijn voor het evangelie. Daarom moet hij de verplichting op zich nemen van een voortgaande vorming van zijn persoon. Deze vorming betreft zijn spiritualiteit, zijn persoonlijke eigenschappen, zijn sociale en andere vaardigheden, en zijn kennis van het vakgebied en het werkveld.

- Hij moet open staan voor gefundeerde kritiek op zijn ambtsuitoefening of stijl van handelen
- Hij moet zich er mee verantwoordelijk voor weten dat hij ook zelf regelmatig pastorale zorg ontvangt.
- Hij moet zijn werk en zijn handelen regelmatig laten toetsen door de kerkenraad.
Hij zal loyaal meewerken aan zgn. functioneringsgesprekken.
- Hij moet zorgen voor regelmatige bijscholing en nascholing.
- Hij moet deelnemen aan vormen van intervisie of supervisie.

toelichting/toespitsing

Het is goed ons ervan bewust te zijn dat onze persoon een grote rol speelt in de wijze waarop wij ons werk verrichten. Voortgaande vorming helpt je kritisch naar jezelf te blijven kijken en geeft anderen ruimte om mee te kijken. Ze kunnen je corrigeren, maar ook stimuleren en bemoedigen door zowel zwakke als sterke kanten van jouw persoon met je te bespreken.

Onderschat de actieradius van je optreden niet: hoe jij dienaar bent, wat je doet of niet doet, wat je zegt of niet zegt, heeft invloed op het beeld dat anderen zich van God vormen. Het is daarom onmisbaar te waken tegen eenzijdigheden en je daarop te laten wijzen door anderen.

Voortgaande studie houdt je bij de tijd en helpt je aan een brede visie. Ondermeer de Theologische Universiteit te Kampen biedt een breed pakket aan bijscholing en nascholing. Het siert een dienaar van het Woord niet een 'carriérist' te zijn. Maar ook als 'slaaf' zijn we geen goed voorbeeld. In beide gevallen sta je de boodschap als een boodschap van genade en ontspanning in de weg. Het is daarom goed

- je ambt niet te misbruiken voor doelen als eer, carrière of materieel voordeel

- een samengaan na te streven van overgave en ijver, waaruit blijkt dat de kracht die alles te

- boven gaat van God komt en niet van ons*
- *geen slaaf van je werk te zijn en voldoende rust en vrije tijd te nemen*
- *flexibel met je tijdsindeling om te gaan, zodat er ruimte is voor onvoorziene en*
- *urgente situaties*
- *je werk te verrichten in een blijde en ontspannen atmosfeer en niet gestresst en krampachtig*
- *hierdoor ook de gemeente te stimuleren tot blijde en ontspannen inzet voor God in plaats van een vreugdeloze druk op haar te leggen*
- *je niet te laten leiden door de wensen van mensen maar door het oordeel van God.*

Wat al onze broeders en zusters past, past zeker ons: zelfbeheersing kennen en niet toegeven aan de zonden van verkeerde begeerten en verslavingen (roken, drinken, genotmiddelen, media, pornografie). We moeten, wanneer we in zo'n verslaving vastzitten, gericht hulp zoeken.

4. de relatie tot de gemeente

1. Een predikant zal in zijn omgang met gemeenteleden streven naar een gezond evenwicht tussen afstand en nabijheid. Hij moet
 - a. voorkomen dat pastorale relaties door wederzijdse afhankelijkheid vertroebeld raken
 - b. zich bij intensieve relaties met gemeenteleden bewust blijven van Gods roeping, en daarom in zulke relaties zijn onafhankelijkheid tegenover ieder behouden. Wanneer dit bij iemand niet meer lukt, moet hij de pastorale zorg overdragen aan een derde
 - c. geen verantwoordelijkheden overnemen die aan anderen gegeven zijn.

toelichting/toespitsing

Wie in de omgang met gemeenteleden voor alles bedacht is op het heil van deze gemeenteleden, zal naar vermogen alles vermijden waardoor hijzelf tussen de Here en deze gemeenteleden in komt te staan. Wij beloven onszelf en elkaar dan ook dat wij naast de hierboven in de publieke code genoemde verplichtingen (III 1 a - c)

- *bedacht zullen zijn op de mogelijke risico's van vriendschappelijke relaties met gemeenteleden; we zijn bereid deze niet aan te gaan wanneer wij inschatten dat context en aard van de gemeente dit niet toelaten*
- *ons in de omgang met gemeenteleden niet zullen laten leiden door sympathie of antipathie*
- *onpartijdig zullen zijn en niet meedoen aan partijvorming*
- *wanneer wij in kerkelijke discussies een bepaald standpunt huldigen toch zoveel mogelijk boven de partijen staan en dominee voor heel de gemeente zijn*
- *ons niet zullen verschuilen tussen de sterken maar opkomen voor de zwakken*
- *ons niet zullen laten leiden door discriminatie (raciaal, sociaal, seksueel)*
- *maatschappelijke druk zullen weerstaan om uit naam van een non-discriminatiebeginsel Gods boodschap over een levensterrein of iemands levensstijl te verkorten*
- *ons niet zullen laten leiden door waardering van mensen maar door het Woord van God en (last but not least)*
- *regelmatig zullen bidden voor wie aan onze zorg zijn toevertrouwd.*

2. Een predikant dient zich bewust te zijn van de asymmetrie in zijn relaties met gemeenteleden. Daarin vertonen deze relaties kenmerken van hulpverleningsrelaties. Er is veelal sprake van een dynamiek waarin macht en intimiteit een rol kunnen spelen.
 - a. Een predikant moet onderkennen dat als gevolg daarvan sprake is van een verhoogd risico van grensoverschrijding.
 - b. Hij moet zich de ongelijkheid in positie blijven realiseren, juist wanneer een gemeentelid de indruk wekt hem vrijwillig en op voet van gelijkheid tot bepaalde acties of handelingen uit te nodigen.
 - c. Hij moet grensoverschrijdend gedrag bij zichzelf voorkomen en bij een gemeentelid pareren.
 - d. Hij moet terughoudend zijn in het alleen bezoeken van personen, bijvoorbeeld wanneer hij bij zichzelf of bij de ander stuit op affectieve aantrekkingskracht. Indien mogelijk draagt hij in een dergelijke situatie de zorg over aan een medeambtsdrager. Ook streeft hij ernaar gesprekken met zulke personen te voeren in een omgeving die bescherming biedt.
3. Een predikant eerbiedigt de persoonlijke (lichamelijke en geestelijke) integriteit van de ander. Hij zal geen misbruik maken van de eventuele afhankelijkheid of kwetsbaarheid van diegenen die aan zijn zorg zijn toevertrouwd. Hij zal daarom iedere vorm van seksuele toenadering vermijden.
4. Een predikant moet aanvaarden dat seksuele intimidatie en grensoverschrijding altijd gevolgen zullen hebben voor zijn ambtsuitoefening:
 - a. Hij moet onderscheid maken tussen het feit dat de boodschap van genade voor zondaars iemands persoonlijke status voor God en mensen herstelt, en het feit dat de zonde desondanks doorwerking houdt op de ambtsdienst. Daarom moet hij maatregelen als berisping, schorsing, tijdelijk ontslag of afzetting ook kunnen aanvaarden als er sprake is van persoonlijke schuldenkenning en verzoening.
 - b. Hij moet aanvaarden dat na een schorsing of tijdelijk ontslag de ambtsdienst alleen weer kan worden hervat, wanneer naar het oordeel van de kerkelijke vergadering de opspraak in en buiten de kerk is weggenomen en verstoorde verhoudingen verzoend zijn. Er mag in geen enkel opzicht meer schade zijn voor het evangelie. Een voorwaarde voor terugkomst is ook dat er voorzorgsmaatregelen genomen zijn die herhaling bedoelen te voorkomen, bijvoorbeeld therapie, werk- en procedureafspraken etc.
 - c. Hij moet de noodzaak erkennen van een meldpunt voor seksuele intimidatie in pastorale situaties, en een daaraan gekoppelde klachtencommissie, die na deskundig onderzoek bindend kan adviseren aan kerkenraden en andere kerkelijke vergaderingen. Hij moet aan het onderzoek van zo'n klachtencommissie medewerking verlenen, ook wanneer hij zelf van mening is dat een klacht ongegrond is.

toelichting/toespitsing

Wie geen vreemdeling in Jeruzalem is zal beseffen dat zeker in de huidige maatschappelijke context een duidelijke code met aandacht voor zaken rond seksueel misbruik geen luxe is. Seksuele toenadering of intimidatie is een ernstige en schadelijke vorm van grensoverschrijdend gedrag.

Waar hebben we het dan precies over? Als seksuele intimidatie geldt in het algemeen:

- intiem gedrag*
- dat niet-professioneel is*
- in het kader van een hulpverleningsrelatie.*

Hierbij maakt het geen verschil of de andere partij akkoord gaat of zelfs initiatief neemt.

In het licht van de Bijbel brengt deze grensoverschrijding schade toe aan de eer van God en aan het ambtswerk. Om die reden beloven we vooraf dat we ons achteraf nimmer aan kerkelijke maatregelen zullen onttrekken, wanneer we ons aan dergelijk gedrag hebben schuldig gemaakt. We doen alles wat in ons vermogen ligt om geen sta in de weg te zijn bij het herstel van de mogelijk door ons toedoen beschadigde relatie tussen onze slachtoffers en de Here God.

Het past ons ook in andere opzichten de integriteit van de ander te respecteren:

- a. *wij manipuleren niet - in gesprekken, vergaderingen, of anderszins – om zo doelen te willen bereiken of te propageren met behulp van het gewicht van onze positie, door druk achter de schermen, of in het algemeen door geestelijke doelen na te jagen met ongeestelijke middelen.*
 - b. *wij vermijden kerkpolitiek handelen*
 - c. *wij zullen ons niet op ons ambt beroepen om ons van kritiek af te maken, verkeerde daden goed te praten, of vergeving en verzoening af te dwingen wanneer wij ons misgaan hebben.*
5. Een predikant moet aan de kerkenraad structureel en regelmatig opening van zaken geven over zijn pastorale bezoeken en het karakter daarvan.

toelichting/toespitsing

Zeker in ons beroep is het gevaar van solisme groot. Daarom zullen we in de richting van de voor ons verantwoordelijke kerkenraad (of andere instanties) zoveel mogelijk de openheid en collegialiteit zoeken. Het moet in ons zitten een hekel te hebben aan autoritair optreden. Ook ten overstaan van de gemeente moeten we op onze hoede zijn voor 'domineren'. We behoren alle ruimte te geven aan de veelkleurige gaven van de Geest in de gemeente. Bij dit respect voor de gemeente hoort ook dat we anderen niet uitleveren aan eigen onrijpe denkbeelden en dat wij bij afwijking van wat de gemeente belijdt, trouw zijn aan de gedragslijn met betrekking tot zulke situaties, waartoe wij ons bij ons aantreden hebben verplicht. Wanneer wij zelf niet zeker zijn of het afwijkingen betreft, is het goed eerst advies te vragen aan vertrouwde collega's of andere medechristenen.

- 6 Een predikant moet blijven binnen de kundigheden, bevoegdheden en beperkingen die met zijn ambt gegeven zijn. Wanneer gemeenteleden van hem pastorale hulp vragen bij problemen van psychische, lichamelijke, sociale en maatschappelijke aard mag hij geen taken op zich nemen, uitspraken doen en verwachtingen wekken in zaken die buiten zijn competentie vallen en juist tot de competentie van andere beroepsgroepen behoren. Bij het vermoeden dat er problemen zijn van meer dan pastorale aard zal hij de betrokkene wijzen op andere hulpverleners.

toelichting/toespitsing

Niemand is erbij gebaat wanneer wij amateuristische opmerkingen maken op terreinen waar wijzelf niet in gespecialiseerd zijn. In goed overleg met medeamtsdragers en de betrokkene zelf

zullen we iemand op tijd doorverwijzen naar de meest geschikte deskundigen.

7. Een predikant mag geen erfenissen of (buitensporige) geschenken aannemen van personen met wie hij in een professionele verhouding staat. Daardoor zou de vervulling van het ambt vertroebeld kunnen raken. Dit geldt ook voor anonieme giften. Hij mag aan dergelijke personen zulke geschenken evenmin geven.

toelichting/toespitsing

Het past, terughoudend te zijn niet alleen en aanzien van erfenissen of buitensporige geschenken, maar ook bij kleine geschenken (boeken e.d.) die gemeenteleden in een bepaalde levensfase (bijvoorbeeld beginnende dementie) makkelijk aan hun predikant meegeven. Geschenken kunnen de relaties met gemeenteleden zelf vertroebelen, maar ook de goede naam van de kerk naar buiten toe schaden.

8. Een predikant zwijgt over wat hem in vertrouwen gezegd is.
 - a. Wanneer hij de gewoonte heeft zaken uit zijn ambtsdienst te delen met zijn echtgenote, moeten gemeenteleden daarmee op de hoogte zijn.
 - b. Zonder toestemming van betrokkenen mag hij vertrouwelijke informatie ook later niet openbaar maken (memoires).
 - c. Hij draagt er zorg voor dat ook via zijn archief zulke informatie niet bij derden komt.
 - d. Ook niet-vertrouwelijke informatie mag een predikant niet zomaar doorgeven, tenzij dit een opbouwend doeldient.
 - e. Wanneer op bijbelse of kerkordelijke gronden de zorg voor iemand gedeeld moet worden met een of meer andere ambtsdragers of met gemeenteleden, mag vertrouwelijke informatie worden doorgegeven. Betrokkene moet daarvan vooraf in kennis gesteld worden, en de gemeente moet met dit recht bekend kunnen zijn. Ook bij niet-vertrouwelijke informatie moet de predikant zo mogelijk aan betrokkene melden wat hij wil doorgeven (bijvoorbeeld aan een opvolger). Hierbij moet hij terughoudend handelen; in twijfelgevallen moet hij advies vragen aan een onafhankelijke raadgever (bijvoorbeeld een collega).
 - f. In het kader van advisering, intervisie of supervisie mag een predikant vertrouwelijke informatie – geanonimiseerd - delen met derden, mits dezen evenals hij een geheimhoudingsplicht hebben.
 - g. Alleen in uitzonderlijke gevallen geldt de zwijgplicht niet en kan er zelfs sprake zijn van meldingsplicht. Daarbij betreft het bijvoorbeeld situaties waarin het zwijgen gewetensnood met zich meebrengt of ernstige schade toebrengt aan een ander, terwijl alleen het doorbreken van dit zwijgen de schade zou kunnen wegnemen, verminderen of voorkomen.
 - h. Bij doorbreking van de zwijgplicht moet ernaar gestreefd worden dat dit plaatsvindt met medeweten van de betrokkene, en met zoveel mogelijk terughoudendheid.

toelichting/toespitsing

Het negende gebod leert ons de waarheid lief te hebben en de goede naam van onze naaste zoveel we kunnen te verdedigen en te bevorderen.

Wanneer we gewend zijn met onze echtgenote over ons werk (inclusief personen) te spreken, moeten we erop aankunnen dat ook zij van zwijgen weet.

Wij kunnen - wanneer het over de waarheid gaat, bijvoorbeeld aan het ziekbed – met delicate omstandigheden te maken krijgen. Wij moeten dan in wijsheid handelen. Wij zullen terughoudend zijn in het gebruiken van de noodleugen.

5. de relatie tot overigen

1. Een predikant moet - wanneer hij getrouwd is en/of kinderen heeft - zijn verantwoordelijkheid jegens zijn echtgenote en zijn gezin als primair zien. Goede zorg voor de gemeente moet een basis vinden in goede zorg voor zijn gezin. Bij een mislukking van zijn huwelijk spreekt het niet vanzelf dat hij zijn ambtsdienst kan voortzetten.
2. Een predikant moet respect tonen voor en zich schikken naar personen of instanties in kerk en samenleving die gezag over hem hebben (ambtsdragers, kerkelijke vergaderingen, overheden, rechters), tenzij de gehoorzaamheid aan God anders vraagt.
3. Een predikant mag zich in de omgang met honorarium en bijverdiensten, in het bijzonder bij beroepen, niet laten leiden door geldzucht.
 - a. Hij moet eerlijk zijn t.a.v. zijn belastingplichten en niet anderen staven in oneerlijkheid (bijvoorbeeld bij zwartwerk).
 - b. Hij moet ernaar streven zo vast te staan in Christus dat hij vrij staat ten opzichte van geld en goed.
4. Een predikant moet integer omgaan met eventuele beroepen.

Wanneer hij een datum heeft gesteld waarna beroepen overwogen kunnen worden, mag hij voor die tijd niet aan een beroep meewerken. Wanneer hij zeker meent te weten, dat hij geen beroep of juist één bepaald beroep zal aannemen, moet hij dit vooraf zeggen.
5. Een predikant zal zich loyaal opstellen ten aanzien van taken die naar hem toekomen vanuit het kerkverband. Samen met zijn collega's zal hij zoeken naar een billijke taakverdeling.
6. Een predikant moet met respect spreken over collega's en medeamtsdragers en mag hen niet op lichtvaardige gronden afvallen tegenover anderen. Een predikant mag geen collega's beschermen tegen de prijs van onrecht ten opzichte van gemeenteleden of andere derden.

toelichting/toespitsing

Gegeven ja-woorden zullen ons heilig zijn. Wij beseffen dat we getrouwd zijn met onze vrouw, en niet met de gemeente van Christus. Ons gezin mag niet stelselmatig lijden onder de veeleisendheid van het ambt. Wij zijn ook in dit opzicht geen slaaf van ons werk, maar staan er vrij tegenover. Onze (eventuele) echtgenotes en kinderen mogen rekenen op onze trouw. Ook naar buiten toe zullen we betrouwbaarheid uitstralen. In de omgang met niet-christenen zullen we de stijl van Christus vertonen.

Het respect voor collega's en medeamtsdragers sluit niet uit dat er ook gepaste kritiek

mag worden gegeven, niet alleen op collega's, maar ook op kerkleden en kerkelijke vergaderingen. Maar ...

- deze kritiek moet wel liefdevol en opbouwend zijn;*
 - probeer waar mogelijk e.e.a. eerst persoonlijk met de betrokkene(n) te bespreken om onnodige polarisatie te voorkomen;*
 - en streef altijd naar hoor en wederhoor.*
-

Aan het eind van code en toelichting gekomen bidden wij onze collega's van harte toe

“dat uw liefde blijft groeien door inzicht en fijnzinnigheid, zodat u kunt onderscheiden waar het op aankomt. Dan zult u op de dag van Christus zuiver en onberispelijk zijn, vol van de vruchten van de gerechtigheid, die u dankt aan Jezus Christus, tot lof en eer van God.” (Filippenzen1:9-11)

cgmv vakorganisatie

postadres

postbus 547
8000 am zwolle

bezoekadres

hanzelaan 342
8017 jl zwolle

telefoon

038-42 54 379

fax

038-42 18 629

email

info@cgm.v.nl

internet

www.cgm.v.nl

werk & inkomen

ondernemen

loopbaan

rechtsbijstand

verbinding

www.cgm.v.nl